

Поліщук Павло Анатолійович
аспірант кафедри цивільного процесу
Національного університету «Одеська юридична академія»

Науковий керівник:
Волкова Наталія Василівна
кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного процесу
Національного університету «Одеська юридична академія»

ВСТАНОВЛЕННЯ ФАКТУ НАРОДЖЕННЯ НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ УКРАЇНИ: СУДОВИЙ ПОРЯДОК

2022 рік для всіх громадян України став процесом написання новітньої історії сучасності через воєнну агресію РФ на території нашої держави. Як завжди соціальні процеси суспільства відіграють головну роль у формуванні соціуму та держави в цілому, а до таких процесів ми можемо віднести процес приросту населення, а саме, процес народження громадян. Однак, чи можемо ми стверджувати, що саме процес народження надає людині всіх цивільних прав та обов'язків визначених національним законодавством, так як законодавець у відповідності-до ст. 49 Цивільного кодексу України, чітко регламентує, що факт народження проводиться реєстрацією акту цивільного стану, а саме процедурою внесення до Державного реєстру актів цивільного стану громадян в органах юстиції в: порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України. [1] Однак, якщо немає відповідних документів визначених ч. 4 ст. 13 Закону України «Про державну реєстрацію актів цивільного стану» та пункту 2 глави 1 розділу III Правил державної реєстрації актів цивільного стану, затверджених наказом Мініюсту від 18.10.2000 № 52/5, з таких підстав батькам новонародженої дитини необхідно звернутися до суду з метою встановлення юридичного факту [2].

В умовах нинішніх подій, пов'язаних з військовим вторгненням РФ на територію України, питання щодо встановлення факту народження на тимчасово окупованих територіях України є досить важливою темою для дослідження саме з

боку його демографічної сторони, адже народження нових громадян України повинно фіксуватись незалежно від зовнішніх та внутрішніх подій, що стосуються держави.

Загальний порядок звернення до суду у випадку народження дитини на регулюється положеннями тимчасово окупованих територіях України регулюються положеннями Цивільного процесуального кодексу України.

Згідно з проложеннями ст. 317 Цивільного процесуального кодексу України, заяву про встановлення факту народження особи на території, на якій введено воєнний чи надзвичайний стан, або на тимчасово окупованій території України, що є визначеною такою відповідно до норм чинного законодавства, можуть подавати батьки разом або лише один з них, їхні представники, члени сім'ї, опікун, піклувальник, особа, що утримує та виховує дитину, або інші можливі законні представники дитини до будь-якого місцевого суду України, який здійснює правосуддя і незалежно від місця фактичного проживання чи перебування заявника [3].

Членами сім'ї в даному випадку, згідно до чинного законодавства, є особи, що проживають разом (проте є виняток у вигляді можливого роздільного проживання подружжя через поважних причин і дитини з батьками), які пов'язані між собою спільним побутом і мають взаємні права та обов'язки, а також і особи, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі.

У відповідності до ст. 318 Цивільного процесуального кодексу України встановлюється виключний перелік інформації, яку необхідно надати у заяві, а саме:

- 1) встановити факт та мету його встановлення заявником;
- 2) проблемні аспекти неможливості отримання відповідних документів, які могли б підтвердити даний факт;
- 3) надати докази, що підтверджують наявність даного факту (які відповідним чином додаються до заяви у вигляді оригіналу або копії, що засвідчена відповідно до чинного законодавства) [3].

Зрозуміло, що подання заяви до суду може бути фізично ускладненою процедурою, саме тому відповідне звернення можна подати в електронному вигляді через Державну систему електронної ідентифікації «Електронний суд» через відповідне посилання.

Проте даний формат заяви обов'язково повинен скріплюватись електронним підписом заявника.

Важливо підмітити, що дані заяви мають розглядатись «невідкладно з дня надходження відповідної заяви до суду», але дане формулювання хоча і не зовсім чітко визначає часові межі розгляду даної заяви, але фактично має на увазі розгляд протягом 24 годин з моменту її надходження.

У рішенні суду повинно бути зазначено відомості про факт, встановлений судом, мету його встановлення, а також докази, на підставі яких суд установив цей факт.

У рішенні суду про встановлення факту народження особи на тимчасово окупованій території України, що визначається такою відповідно до вимог чинного законодавства, обов'язково мають бути визначені дані про дату і місце народження особи, загальні відомості про її батьків, що були встановлені судом під час розгляду даної заяви.

Рішення суду про встановлення факту, що є в компетенції реєстрації в органах державної реєстрації актів цивільного стану, не є заміною даного документа, що видає орган, а є лише підставою для отримання даного документу.

Ухвалене судом рішення щодо справ про встановлення факту народження особи на тимчасово окупованій території України, що визначається такою відповідно до положень чинного законодавства має виконатись негайно.

Важливо підмітити, що копії даного рішення повинна видатись учасникам, які брали участь в даній справі у відповідно негайному порядку, або прямо надсилатись від суду до органу державної реєстрації актів цивільного стану за відповідним місцем ухвалення рішення для проведення процедури державної реєстрації народження особи.

Тобто, батьки разом або лише один з них, їхні представники, члени сім'ї, опікун, піклувальник, особа, що утримує та виховує дитину, або інші можливі законні представники дитини можуть вернутись з копією даного рішення до ДРАЦСу, який має невідкладно провести процедуру державної реєстрації народження дитини та видати на даній підставі відповідне свідоцтво про народження [4].

Судовий збір за встановлення факту народження дитини у відповідності до Закону України «Про судовий збір» несплачується.

У випадку необхідності оскарження даного рішення, дана процедура проводиться в загальному порядку, встановленому Цивільним процесуальним кодексом України, при тому оскарження рішення не зупиняє його виконання.

Отже, положеннями чинного законодавства чітко визначається судовий порядок встановлення факту народження особи на тимчасово окупованій території України.

Існування нормативного закріплення даної процедури значно збільшує шанси на реєстрацію новонароджених громадян України, зокрема електронна форма звернення є найбільш актуальною в даному випадку, саме через можливу .

Список використаних джерел:

1. Цивільний кодекс України, № 435-IV від 16.01.2003 р. / Відомості Верховної Ради України. 2003. №№ 40-44. – Ст.35.

2. Наказ «Про затвердження Правил державної реєстрації актів цивільного стану в Україні», № 52/5 від 18.10.2000 року, Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 18 жовтня 2000 р. за № 719/4940.

3. Цивільний процесуальний кодекс України № 1618-IV від 18.03.2004 р. /Відомості Верховної Ради України. 2004. № 40-41, 42. – Ст. 492

4. Гулейков І. Встановлення фактів народження або смерті особи в умовах воєнного стану або на тимчасово окупованій території України // Верховний Суд. – 2022.